

76402

Kötések polgári
FRANKLIN-TÁRSULAT

QUATROCENTO

KÖLTEMÉNY
EGY FELVONÁSBAN

IRTA
DRASCHE-LÁZÁR ALFRÉD

BUDAPEST
FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

QUATROCENTO

KÖLTEMÉNY
EGY FELVONÁSBAN

IRTA
DRASCHE-LÁZÁR ALFRÉD

BUDAPEST, 1921
FRANKLIN-TÁRSULAT
magyar irodalmi intézet és könyvnyomda
KIADÁSA

5500a
38

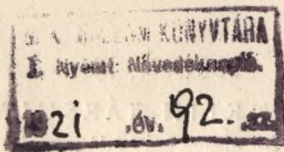
Minden jog, így különösen a fordítás és nyilvános előadás
joga is fenntartva.

A nyilvános előadás joga felett kizárólag dr. MARTON
SÁNDOR (Budapest, IV., Bécsi-utca 1. szám) rendel-
kezik, kihez ez irányban minden megkeresés intézendő.

Copyright, 1921 by dr. Alexander Marton, Budapest.

76402

Franklin-Társulat nyomdája

SZEMÉLYEK:

Antonio (Mária képzeletében : Felice)

Mária (Antonio képzeletében : Livia)

A Kép

Történik Olaszországban.

XIV. századbeli olasz palazzo tornácza. Oldalajtók, jobbra és balra; a háttérben oszlopok, melyek mögött néhány lépcső levezet a kertbe. A kertből csak néhány cziprus- és narancsfa koronája látható, némi távolságban. A kerten túl, a láthatáron, a nyílt tenger; ezen és a kerten páradús holdfény. Az oszlopok előtt, kissé jobbra a középtől, képállvány, kétoldalt nyíló függönnyel. Az előtérben, balra a középtől, magas oldaltámlákkal ellátott, padszerű, keskeny pamlag; ez előtt alacsony taburet. A pamlag, valamint a jobboldali ajtó közelében, stilszerű vaskandelláberekben, égő fáklyák. Mielőtt a függöny fölgördül, a színpadról néhány guitarre=akkordus hallatszik.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Mária (*háttal a közönséggel, a pamlagon ül s ábrándosan kinéz a tengerre*).

Antonio (*Mária lábainál a tabureten ül, kezében guitarre, melyet kis idő múlva letesz a földre*).

Mária (*mosolyogva Antonio felé fordul s könnyed mozdulattal kezét nyújtja neki*).

Be szép volt ah, e dal, Antonio!
Oly szép, hogy nem tudom, a sok közül,
Melyet ez este ajkad hallatott,
Szivemhez nem-e épen ez talált
Leginkább. Ha nem félténém a hangod,
Azt kérném tőled: ismételd e dalt!
De késő már, a hold magasan áll,
A hegy felől leszáll az éjszaka —
Hideg fuvalmát máris régen érzem.

Antonio (*megcsókolja Mária karját, majd a guitarre után kap*).

S ha addig is, mig Hajnal csillaga
Köszönt bennünket a tenger felől
Még szól e lant és szól az énekem,

A boldogságunk büszke hirnöke —
Mit bánom én, ha érzem, hogy szeretsz ?
Csak egyszer élünk, elszáll az idő!
Élvezzük hát, míg ereinkben még
Friss vér pezseg és égő sziv dobog!

(Megpendíti a guitarret.)

Mária *(kiveszi a guitarret Antonio kezéből ;
kedvesen).*

Ne többet ma, elég volt, édesem!
Hangod kiméld, szüntessed a danát.
Vigyázz, különben majd a kis anyád,
Ki bölcsebb ám s száz gondja van fiára,
Mint számtalanszor tette már veled,
Úgy most is eltilt attól, a mi árt!

Antonio

Urad vagyok bár és parancsolód is —
Kicsiny anyámnak én szót fogadok,
Meghajlok most is. Így aztán szeretsz ?

Mária

Szeretlek és mind jobban ég szivem
Éretted. Érzem, hogy szerelmemet
Idő viharja meg nem tépheti —
Elhidd, a nő szerelme végtelen!

Antonio

Te kedves!

Mária

Néha biz gyötör a gond,
Jól van-e valjon ekként a mi dolgunk?

Antonio

De jól bizony s maradjon is meg így!

Mária

Egymás iránt eleddig, Tonióm,
Egyforma hévvel dobogott szivünk.
De hátha egyszer úgy fordul ügyünk,
Hogy míg én, rajongva, mint előbb is
És egybeforrva véled, hirtelen
Csalódva látnám, hogy szived kihült,
Kedvetlenül követnél, elmaradnál,
Eszményimért a szived nem hevül:
Halálra sujtva, lelkem szárnyszegetten
Alázuhanna menten s véle én,
Mint hulló csillag ősznek idején!

Antonio (*felugrik*).

Elég, te kishitü! Ha folytatod,
Még rám fogod, hogy nem voltam soha
A szerelemben méltó társad én!

Hiába — mégis érzem, sőt tudom,
Hogy nincs e földön még egy férfilélek,
Mely úgy szeretne, mint Antonio!
Felice sem, első szerelmesed,
Kit harczmezőn elért a hőshalál
Hős életének első tavaszán!
Az sem szerethetett mint én, oly hón,
S ha térdre hullanak mások is tán
Előtted Máriám, rebegve hévvel,
Hogy nem lehetsz halandó, földi nő,
S tán istennőnek vélnek, kit Zeusz
Derüs kedvében küldött ide le:
Az én szerelmem olyan, mint a tűz,
Mely perzsel, éget mindent, a mit ér, —
Az én szerelmem mélyebb, mint a tenger
S miként az Isten: végtelen, örök!

Mária *(elragadtatva karjait Antonio felé nyújtja).*

Túl ne becsüld magad, Antonio!

Antonio *(Máriára hajol és megcsókolja).*

Mária

Ha véletlen meglátna valaki,
Ifjú szerelmes párnak nézne tán,
Mely itt mézeshetének idejét
Eltölti vigan, nem tudván, mi gond,

Mi bú, csalódás törhet még reá
S reggeltől estig, mert rövid a nap,
Az éjszakát is nappá teszi meg!

Antonio

Hugom talán, ha nálunk lenne most, —
Én azt hiszem, a daczos kis leány
Megváltoztatná dőre nézetét
A házasságról és okulva rajtad
Meghallgatná Albertót!

Mária

Julia

Nem sejti még, hogy mi a szerelem!
De megjön az, s csöppet se féltem én
Alberto sorsát!

Antonio

Ég segítse őket!

Mária

Egész életemnek legszebb napja volt
Az esküvőnk, s ha visszagondolok
E napra, forró érzés fogja el
A szívemet! Pedig közel hat év
Telt el azóta és ez ünnepély
Egy emlék már csupán, a mely bizony
Kezd elfakulni lassan, — fénysugár,
Mit elborít a múltnak fátyola!

Antonio

Csak volna, drágám, bár elég erőm,
Elég hatalmam, megakasztani
Utjában a napot s aztán az éjet,
De fájdalom, mi nem tehetjük ezt —
Isten se tán maga, mert ha igen,
Megtette volna százezerszer is!

Mária

Ilyet bolygatni nem jó, Tonióm . . .

Antonio

Ne is törődjünk véle, édesem!
Korát az ember elviseli könnyen,
Ha terhét válla meg sem érezi!

Mária

Csodállak gyakran, ó Antonio,
Irigylem téled férfisorsodat!
A férfi, hidd el, olyan földi lény,
Melyre a kor békót nem rak soha.
Ha fiatal, az öreg szerepét
Örömmel játssza s hogy vénségre jut,
Az ifjúkorhoz gyakran visszatér.
Az ötvenen, ha túl vagyunk, mi nők —
Öregnek mondanak s úgy is vagyon!
De te, az ötven évek küszöbén
Versenyre kelsz nevetve még akár

A serdülőkkel, kiknek ajakán
 Serkedni sem kezd még bajuszpehely.
 A férfi — bölcsek mondják, s szent igaz —
 Ha ötvenig nem, később biztosan
 Bolondot művel, alkalmat ha kap.

Antonio

Lehet, hogy ép az élet derekán
 Támadnak édes, késő vágyaink!
 De nem szánt mély barázdát ez a hév —
 Másodvirágzás meddő ősze ez.

Mária (felkel).

A szerelemnek lényét igazában
 Halandó észszel hasztalan kutatjuk —
 Homályos rejtély lesz mindvégig az.
 Nem volt-e ily rejtélynek rabja tán
 Az ismeretlen festő egykoron,
 Ki ezt a képet itt megalkotá,
 Melyet nemrég a sok limlom között
 Találtál porlepetten s a melyet
 A ház díszéül ide helyeztünk?
 (A képhez lép és széthúzza a függönyt.)
 Mily bájos és titokzatos e nő,
 A mint, az ajkán édes vágy mosoly,
 Szemét lecsukva s ránk tekintve mégis,
 Minthogyha a lelkének titkait
 Kutatná és önönrejtélye zárját.

Nem olyan ő is, mint a szerelem,
A melyet sejtünk, de nem ismerünk?

Antonio

Mindannyi festményünk között e képünk
Ha ismeretlen is, ki alkotá —
A legdíszesbek egyike talán
S nem értem, hogy került e műremek
Egy pinczezugba, hol a feledés,
A kegyeletnek mostohaszülője
Pókhálólepte tárgyak közt tanyáz.
De jóvátéve mellőzést, hibát,
Im' itt pompázik házunk ékeül,
Hol kedves védőtündérünk gyanánt
Megoltalmazza éltünk', otthonunk.

(Ismét összehúzza a függönyt.)

Mária

Valóban, ha e nő a Szerelem,
Jobb védőszentet én sem képzelek,
Habár a Hűség többet ér talán!
Mert hidd el, Tonióm, a szerelem
Csak addig él, a míg a párja tart:
Az ifjú szépség! Ha ez eltűnik,
A szerelemnek hült helyét találod.

Antonio

Az én szerelmem meg nem hal soha!

Mária

Az meglehet, csak változik a tárgya!
Mindig szeretnek hisz a férfiak,
Szerelmük örök, ezt nem tagadom —
De jaj a nőnek, a ki tán, szegény,
Hisz abban, hogy a férfi — hű lehetne!

Antonio

Nem gondolod, remélem, Mária,
Hogy egykor én is hűtlen hitszegő
Lehetnék hozzád?

Mária

Hű maradsz talán,
A mig közelben látsz és érezel,
De hogyha egyszer kísértésbe jutsz,
Ha csábítóan közelít feléd
Teszem, a csodáshirü Livia,
A régi Rózsavárnak asszonya
A szomszédunkban, túl a hegyeken,
Kiről beszélnek, hogy egy férfi sem
Tud ellentállni hódításinak:
Természeted, mint férfi, úgy hiszem,
Te sem tagadnád meg, Antonio!

Antonio *(nevetve).*

Nem féltem én magam, hidd Máriám
Még Liviától sem, az égre nem,

Bár bájait eddig nem ismerem.
A sorsunk ellen nincsen fegyverünk
S — fogat fogért! — de megbocsáss nekem,
Hogy megismétlem vádoló szavad:
Ha mégis egyszer kísértésbe jutsz —
— Te is, biz', angyallelkű Máriám,
Meg nem tagadnád Éva ősanyánknak,
Az első asszony csalfa örökét!
(*Békítőleg ráhajol Máriára s meg akarja csókolni.*)

Mária (*duzzogva elfordítja az arcát.*)

Antonio

Haragszol tán?

Mária

Nem én! Csak együgyű
A válaszod s világos lesz előttem:
A nőt, barátom, te nem, nem ismered!
A nő, ha megcsal, szándékkal teszi,
Miglen a férfi, hűtlenül ha vét
Legtöbbször fel sem ismeri bűnét!
Ah, hányszor történt, hogy a hős, kitől
Remeg az ellen, kit egész világ
Legyőzhetetlen harczosként csodál,
Egy gyöngé nő szavára meghajol,
Miként a nád, ha rá madár repül
S utóbb nyugodtan esküszik reá,
Hogy ő erősebb s hogy a győztes ő!

De nő fölött, ha nem hajol maga,
A férfi nem ví győzelmet soha!
A csábítónak ellentáll a nő
És undor tölti el szívét, mikor
A férfiak megalkuvásra készek.

Antonio

No ez mesés! Te azt hiszed tehát,
Ha jól megértém, Máriám, szavad,
Hogy kettőnk közt az erősebb te volnál?

Mária

Ott künn talán, az élet piaczn,
A harczban, bajban, véres küzdelemben,
Hol férfi küzd a férfi ellenében,
Elismerem, a nő ott helyt nem áll —
De ott, hol érzék, ott, hol szív csupán
A hatalom, mely dönt s a mely vezet:
Ott van a mi világunk, harczterünk,
Ott az erősbek, elhidd, mi vagyunk,
Győzünk e harczban, avagy meghalunk!

Antonio

Ezt nem hiszem!

Mária

Hiába!

Antonio

Tagadom!

A mit teszek, tudom, hogy mért teszem!
A tettemért helyt állok bármikor,
Akár agyam, akár szívem beszél!

Mária

Nagy szó ez, Tonióm, s örvendenék,
Ha meg nem bánnád!

Antonio

Máriám, ne félj!
Meggyőződés ez, nem üres szeszély!

Mária *(közben a képhez lépett s most ujból szét-
húzza a függönyt).*

S te itt közönynyel hallgatod vitánkat,
Oly sok titoknak elnémult tudója,
Ki zárt szemekkel állasz s látsz olyat,
Mit meg nem láthat halandó szeme!
Kettőnk közül ki mondott igazat?

Antonio *(szintén a kép elé lép, tréfásan).*

Mondj véleményt, te bájos csodaasszony!
Vesd ránk szemed és nyisd meg ajkadat:
Kettőnk közül, ha kísértésbe jutna,
Ki állna ellent, Mária, vagy én?

Kép (*kinyitja a szemét s feltekint*).

Ne légy kíváncsi, ó Antonio!

(*Antonio és Mária meglepetve, a legnagyobb csodálattal hátralépnek.*)

Csodát kívántok, — ám, ha eljövend,
Feledve minden, eskü, ésszabály!
Igen, igen! Már nyitva van szemem,
Megszólalok s mivel idéztetek,
A kérdésekre im', én felelek!

Mária

Ki vagy te érthetetlen tünemény?

Kép

Egy kép, mely él, — van testem, van fejem,
Még lelkem is van, s hogy megértsetek,
Egyéb se kell, csak egy kis képzelet!
S ebből van bőven, túlbőven talán!

(*Kilép a keretből és előrejön ; a függöny magától becsukódik.*)

Ha megfogjátok ime a kezem —

(*Antonio és Mária ezt megteszik.*)

Vér lüktetése érzik melegen.

Mária

Valóban!

Antonio

Ugy van!

Kép

Így helyes, no lám,
A lelketek nincs képzelet hián!
Mi engem illet, élet és derü
Kedvesb nekem, mint ama pinczezug,
A melyben hosszú kétszáz éven át
Portól lepetten voltam rejtve én,
S az arczomon szaladgált fel s alá
Az egerek s patkányok serege!
Szerencse még, hogy a sötétbe lent
Érzéktelen volt az egész valóm:
A vászontest, a festett tagjaim.

Mária

Ki volt a mestered, te csodakép?

Kép

A mesterem? Szegény, én nem hiszem,
Hogy maga tudta volna, ki fia!
Szülőtlen árva volt Giacomo,
Kit dédatyád az útról felszedett,
Az éhhaláltól mentve meg szegényt.
De nemsokára rá a dédatyád
A jót megbánta, a mit véle tett.

Antonio

A dédatyám ?

Kép

Bizony! Giacomo,
Ki gyermekkorban ritka szép vala,
Felnőve, napról=napra megcsunyult,
Pupos lőn háta, megdagadt feje,
Az ajka duzzadt, bőre ránczba sorvadt.

Antonio

Ez volt a mestered ?

Mária

E nyomorék ?

Kép (*bólogatva*).

Giacomo. És esztendőök után,
Hogy férfivá nőtt a piktorfiú
S öröm helyett bubánat tört reá,
Gúny kelt nyomában s száanalom követte.
Ezért szívének titkos vágyait
S a képzetének büszke szárnyalását
Egy képbe önté, mely imádatát
Nem sértheté se gúnynyal, sem szeszélylyel,
De válaszol egyforma kedvesen,
Bájos mosolylyal, mindig biztatón.

Lelkét lehelte vásznotokba ő
S életre kelve, hívástokra én,
Kutatva lelketek rejtélyiben,
Itélkezésre kész vagyok legott!

Antonio

Mi úgy szeretjük egymást, mint talán
E földön ember sohsem szeretett!

Mária

És mégis érzem, esküszöm, hogy én
Antoniót bensőbben szeretem,
Mint engem ő — s ezt ő nem hiszi el!

Antonio

Szerény vagyok, én mást nem állítottam,
Mint hogy kettőnk szerelme egy s örök!
De hogyha egyszer, gyöngye percz nyomán,
Jön a kísértés, csábos alkalom . . .

Mária

Az asszony ellenáll, a férfi nem!

Kép (magában).

Valóban furcsa házások ezek!
Vitára ha nem tudnak más okot,
Azo n pörölnek össze hevenyén,
Kettő közül ki a szerelmesebb?

Antonio (*Máriához*).

Az édenben már férfi volt az úr!

Mária

Ki szépen meghajolt a nő előtt!

Antonio

Csakis, mert így akarta, légy nyugodt!

Kép

Elég, elég! A hívástok szerint
Eldöntöm gyorsan én vitátokat!

Mária

Legjobb lesz így!

Antonio

Hadd dőljön végre el!

Kép

Helyes! A próba meglesz, s úgy hiszem,
Nem féltek tőle, bármilyen kemény!

Antonio

Csak rajta!

Mária

Rajta! Lássuk mielőbb!

Kép

Türeelmet kérek. Van feltételem!

Antonio

Elvállalom előre!

Mária

Ó beszélj!

Kép

Feltételem csak az, hogy a ki győz,
A bűnös félnek szivből megbocsát!

Antonio

Ezt vállalom!

Mária

Majd megbocsátok én!

Antonio

Vagy én!

Mária

Ha lesz okod!

Antonio

Neked soha!

Csak légy erős, gondolj mindig reám!

Mária

Te is vigyázz! Könnyelműen ne vétkezz,
S ha másként nem lehetne, hadd legyek
Inkább a gyöngye én, Antonio!

Kép *(tréfásan).*

Ha készek vagytok, kezdjük a csatát!

Antonio

Én kész vagyok!

Mária *(Antonióhoz).*

Régebbtől fogva én!

Kép *(egyik kezét Antoniónak, a másikat Máriának nyújtja ; utóbbihoz).*

Hunyd be szemed! *(Antonióhoz.)*

Te is, Antonio!

(Elereszti a kezöket, s megérinti a homlokukat, titokzatosan.)

Jövő a mult, a mult jövő legyen —

De a mi volt és a mi lesz : jelen!

(Kezét Antoniónak szeme elé tartja s őt a jobb ajtó felé vezeti, majd parancsoló mozdulattal távozásra szólítja fel.)

Antonio *(mintha valami felső kényyszernek engedne, jobbra el).*

Mária *(csukott szemmel, mintegy álomban áll).*

Kép *(visszafordulva, kedvesen Máriára tekint, misztikus mozdulatot tesz felé, majd nesztelenül a kert irányába távozik).*

Mária (*kinyitja a szemét, homlokához nyúl s körülnéz*).

Antonio! — Antonio! — Mi ez? — —
 Be különös! — Úgy érzem, mintha éppen
 E pillanatban még Antoniót
 Itt láttam volna, hallám a szavát!
 De mit is mondott? Miről is beszélt?
 Aludni tért talán? Későre jár,
 A hold letűnt már és a csillagok
 Sápadtan fénylenek. Az éjszaka
 Végsőt sohajt már. Egy-két óra még
 S a hajnal jön, új napot üdvözölni. —
 Megnézem, merre tűnt Antonio.

(*A jobb ajtó irányába indul.*)

Férfihang (*távolból, a kert felől.*)

Ohé! Ohé!

Mária (*megáll*).

Mi ez? Ki szól?

Hang (*közeledve*).

Ohé!

Mária (*a lépcsőkig megy s kinéz a sötétbe*).

Ki az? Ki jár a kertben?

Hang (*egész közelről*).

Mária!

Mária (*magában*).

Mily ismerős e hang!
(*Jobbra szól.*)

Antonio!

Felice (*Antonio hasonmása, szakáll nélkül, vállra vetett bő köpennyel, tollas kalappal, karddal, feljön a kertből, s mosolyogva, ragyogó szemekkel köszönti Máriát*).

Szívem mélyéből, úrnőm, üdv neked,
Te szép, te bájos, te igézetes!
(*Hozzálép és kezét csókol neki.*)

Mária (*hátrálva*).

Én Istenem! Ki vagy te vakmerő,
Hogy így hatolsz be éjnek idején?
(*Hátrafordulva kiáltja.*)

Antonio!

Felice

Nem ismersz, igazában,
Nem ismered vonásim, Mária?
Pedig nem mindig voltam idegen.
Tekints szemembe jobban, Mária!

Mária (*habozva*).

De... most, de így... felismerlek talán —
Vagy mégse tán? Káprázat ez csupán?
(*Örömmel.*)

Antonio! — Hiu ijesztgetés!

Felice

Antonio? A férjedről beszélsz?
Az messze van!

Mária

Dehogy! Közel van ő!
Be is hívom azonnal, — várj meg itt . . .
(*Menni készül.*)

Felice (*visszatartja*).

Hiába hívod — mondom: messze van!
Hisz tegnap este láttam őt magam
Ravenna főterén, készülve éppen
Bologna városába, hol díszes
Nagy esküvőre készül a világ.
De hagyjuk ezt, szóljunk rólad csupán,
Kit végre újra látnom sikerült.

Mária (*zavartan*).

Nem értem ezt! Elhagy Antonio,
Mitsem üzenve, bucsuzatlanul . . .
Aztán az esküvő — mily különös!
Igent mondott hát végre Julia,
Antoniónak bájos kis huga,
És Albertónak nyujtaná kezét?

Felice

Még nem hallottad volna ezt a hirt?

Mária

De te? Ki vagy te? Honnan érkezel?

Felice

Te kérded ezt? Nem ismerél reám?

Kilétemet se tudnád, Mária?

Te, kivel én az élet hajnalát

Játék között töltém el boldogan?

Felice elfeledve volna már?

Felice, kit csak háborus vizsálya

Sodort a nagyvilágba hirtelen,

S ki ifju társival harczokba menve,

Hogy bátor kézzel védje meg honát,

Szívéhez vont egy szende kis leányt

És eljegyezte bucsuszóra őt?

Mária

Miket beszélsz? Hogyan?.. Ez nem lehet!

Felice volnál, ki a harczmezőn

Bizonnyal rég halálát lelte már — —

Hisz soha többé hírét nem vevém?

Felice meghalt, három éven át

Viseltem gyászt én a szívemben érte.

De aztán —

Felice

Aztán?

Mária

Jött Antonio!

Az életkedv feléledt újra bennem,
Még ifju voltam és szerelmesen
Dobbant meg szívem ismét akkoron!
Szabad valék, s ki hévvel ostromolt,
Antoniónak nyujtottam kezem!

Felice

Szabad nem voltál, kedves Mária —
Életben volt Felice s él ma is!
Enyém valál és az enyém maradsz!

Mária (*hátrálva*).

Ne mondd ki könnyelműen ezt a szót!
Felice nem lehetsz, ezt jól tudom,
Mért bitorlod az elhunyt nevét, mondd?

Felice

Nem ismeresz hát reám?

Mária (*habozva*).

Ismerlek én —

És mégse vagy Felice!

Felice

Én vagyok!

(*A nyakához nyul, a hol filigrán lánczon kis
aranykereszt lóg.*)

Csak ismered talán e zálogot,
E kis keresztet és e lánczfüzért ?

Mária (*elképedve*).

Megismerem. E láncz enyém vala
S a bucsu napján tőlem kapta ezt
Felice, hő szerelmem zálogául.

Felice

Tudod tehát s emlékszel arra is,
Miként beszéltél hozzám, a midőn
Nyakamba tetted kis keresztedet ?

Mária (*zavartan*).

Oly rég vala —

Felice

Mégsem feledhetém :
„Legyen veled irgalmas Istenünk!
É kis kereszt megvéd a harczokon,
S ha visszajössz, beváltja boldogan
Menyasszonyod e drága zálogát!” —
Igy szóltál akkor s ime, itt vagyok!
A zálogod vedd vissza, Mária!

Mária (*kitérőleg*).

Tartsd meg a lánczot, a keresztet is!
Jó szívvél adtam annak idején — —

Felice

Nem kell ma már! Az, a mit én kívánok,
Magad vagy, Mária — s nem ez az ékszer!
(*Át akarja karolni.*)

Mária (*elhárítja magától az ölelést*).

Megállj! A másé most ez ajk, e sziv,
Mi volt, elmúlt és másé a jelen!

Felice

Jövő a mult, a mult jövő nekem!
Régibb a jog, a mit ma sürgetek!

Mária

Antoniómnak van csak rám joga!

Felice

Enyém erősebb, nem tágítok én!

Mária

De mondj le róla! Megszűnt a jogod!

Felice

Lemondjak én, az első férfiu,
Ki szüzi szivedet meghódítá,
Szerelmet, vágyat, édes hevülést
Életre keltve kebled rejtekében?
Lemondjak én, ki hozzád hű valék
S őrzém emléked főszentség gyanánt,

Csaták zajában, dúló harczmezőkön?
Hol minden perczen, nappal, éjszaka
Üres szemekkel vigyorgott felém
Az ütközetnek réme, a halál?
Lemondjak én, ki fogva évekig
Rabként hevertem sötét börtönömben,
Mig ő, a másik, játszva, könnyedén
Elvette tőlem a te szivedet?

Mária (*küzdve meghatottságával*).

Elég, Felice! Nézd, mint szenvedek
És mélyen bánt, a mit szememre hánysz!
Én ártatlan vagyok, megesküszöm,
S ha nem kapom halálod álhirét,
Bevárom bizton visszatértedet
És vártam volna holtomiglan is!
De így? Felice, kérlek, megbocsáss...

Felice

Kértedre megbocsátom szívesen
A bánatot, mely oly soká gyötört
S a mely felujult hitszegésseden,
Hogy máshoz mentél nőül, Mária!

Mária (*megragadja Felice kezét*).

Nemes Felice, áldva légy ezért!

Felice

Szeretsz tehát, szeretsz s megőrizé
Szived a régi vonzalom hevét?

(Észrevétlenül átfonja Mária derekát.)

Emlékszel-e gyermekkorunkra még,
Játékainkra lent, a vár aljában,
Folyónak partján, zöld kertek mögött,
A mint dobáltunk sima kavicsot
A vitztükörre s mint örvendezénk,
Ha többször ivben felszökött a kő?
Emlékszel erre?

Mária

Ó, emlékezem...

Felice

Emlékszel-e, mikor egy délután,
A vízbe lépve, lábad elcsuszott
S az ár magával legott elsodort,
Már veszte voltál, ekkor hirtelen
A hullámok közé vetem magam
S elérve téged, karjaim között
Félig aléltan partra hoztalak?
Emlékszel erre?

Mária (növekvő melegséggel).

Ó, emlékezem...

Felice

Emlékszel=e, mint később, egy napon
 Szemünk kinyílt s már nem mint gyermekek
 Találkozánk egy nyári alkonyatkor?
 Mint nyíló rózsza te, míg én magam
 Husz éves ifju, vágyakkal tele!
 Emlékszel=e, a mikor, Máriám,
 Virágos réten, sétánk közepette,
 Hogy egymás mellett hosszan, szótlanul
 Haladtunk ketten, míg véletlenül
 Egymás szemébe néztünk hirtelen:
 Te elpirultál s nagy merészen én
 Ifjui hévvel átöleltelek!
 Számunkra akkor tárult fel az Ég —
 Csak akkor tudtuk, mi a szerelem!
 Emlékszel erre?

Mária (*ábrándosan*).

Ó, emlékezem!

Felice (*elereszti Máriát*).

Lásd, Mária, ma feltámadt a multunk
 És a mit akkor csókod megígért,
 Azt váltsd be most, a titkok éjjelén!

(Szünet.)

Mária (*ijedten*).

Nem, nem teszem! Nem adhatok olyat,

Mit esküvel uramnak szántam volt —
A szívemet ketté nem téphetem!

Felice

S ha megtehetnéd?

Mária *(szünet után)*.

Megtenném — talán.

Felice

Ez már derék! *(szünet)*. Ne rettegj, Máriám,
Nem lehetetlen, mit kívánok én!
Hogy elkéstem, belátom, s érzem is,
Hogy e helyütt maradnom nem lehet.
A harczmezőre már is visszavágyom,
Hogy felkeressem száz veszély között,
A kit kerültem, míg emlékedet
Hordám szívemben. Ennek vége most —
Vihetsz magaddal, sápadt rém: halál!

Mária *(küzdve önmagával)*.

Ne így, nem illik hősnek ily beszéd,
Felice! Hidd el, — boldog lész te még!

Felice

Boldog? Soha! Én boldog nélküled?
Nem is szeretsz — —

Mária

De —

Felice

Szószegeő kaczer!

Mária

Az nem vagyok!

Felice

Nyujts hát vigasztalást!

Mária

Ó én szegény nő, mit tegyek tehát?

Felice

Hallgass reám! Ha bánt a hitszegésed,
Ha kedves néked, mint nekem a mult,
Nem üzhetsz így el s esdeklő szavamat
Meghallgatatlan így nem hagyhatod.

Meghajlok és lemondok rólad én, —

Az üdvhöz, a mely engem illetett

Korábban, semhogy őt megismeréd,

Antoniónak meghagyom jogát.

Egy hosszú élet van előttetek,

És minden óra, minden pillanat

Övé legyen, — a sors akarta így.

De ezt az éjszakát, ezt add nekem!

(Szenvedélyesen megközelíti Máriát és meg akarja ölelni.)

Mária

Ezt nem kívánhatod, Felice! Nem!
(*Felice előtt hátrálva, a lépcsőig ér.*)

Felice

Nem! Esdve kérem és kegyetlenül!
Elüzni nem fogsz! (*Követi Máriát.*)

Mária (*felkiáltva, ijedten a kert felé el.*)
Nem teszem, soha!

Felice (*Máriát követve, szintén el; a színpad mögött.*)
Ne szökj előlem!

Mária hangja (*a színpad mögött.*)
Segítség!

Felice hangja (*a színpad mögött.*)
Ne félj!
Nem bántalak már! Állj meg, Mária!

Mária hangja (*a színpad mögött.*)
Felice, ó Felice — irgalom — —
(*Rövid szünet.*)

Antonio (*eredeti alakjában, ásítózva megjele-
nik az ajtóban jobbra; szemét dörzsöli, nyuj-
tózkozik, majd előrejön, álmosan.*)

Ez érthetetlen! Hol van Mária?
Sehol se látom — merre tűnhetett?

(*A pamlagra dül.*)

Álmos vagyok! Talán aludtam is — — ?
Biz az lehet. De — — nem volt ez sikoly?
(*Figyel.*)

Csalódtam. Álom volt ez is csupán.
Miként a többi! (*Mosolyogva.*) Furcsa igazán,
Milyen bolondos dolgok rajzanak
Az álmoképek utvesztőiben!

Hogy ez a kép — —
(*Fejét csóválva, elneveti magát, majd:*)
De Mária? Talán

Elfáradt s álom nyomta el szegényt!
(*Felkel és ásítózva a bal ajtó felé megy.*)

Livia (*Mária hasonmása, nagy, földig érő, művésziesen egész alakja köré tekert fekete fátyollal, mely eleinte arcját is részben eltakarja, balról.*)

Antonio (*meglepetve hátrál.*)

Ah!

Livia

Engedelmet kérek, — nem tudom,
Jó helyt vagyok? Signor Antoniót
Keresem én, e tengerpartvidéknek
Derék urát, kinek jeles hírét

Rég ismerem, de eddig őt, magát.
Személy szerint nem láthatá szemem.

Antonio (*érdeklődéssel*).

Ezt, asszonyom, csak én sajnálhatom.
Antonio vagyok...

Livia (*csodálkozva*).

Antonio? (*elneveti magát*).

Valóban, másnak festé képzetem
E ház urát. De mindegy! Fődolog,
Hogy végre színről színre láthatom,
Bár nem kecsegtető az alkalom,
Mely elhozott ily késő éjszakában
A szomszédból! Én Livia vagyok.

Antonio

Mit? Livia? A Rózsavár tündére?

Livia

A népnek ajkán így hangzik nevem —
Bár nem tudom, mikép nyerém el ezt.
Egy éve sincs még, hogy az ősi várat
Előbbeni urától megvevém,
Hogy özvegységem szürke napjait
Leéljem csöndesen uj hajlékomban,
A nagyvilágtól távol, egyedül...
(Szünet.)

Antonio *(nem minden gúny nélkül).*

Pedig beszélük ám, hogy Livia
Baráti körbe kedves és vidám,
S hogy a mióta áll a Rózsavár,
Annyi vendégség, táncz, lakoma, vigság
S bohókás ünnep ott nem volt soha!

Livia

Egy szót se higyj ebből, Antonio!
A pletyka éhen halna biztosan,
Ha nem táplálnák ifju özvegyek!

Antonio

Legyen! *(A pamlagra mutat.)* Pihenj meg,
bájos Livia!

Livia *(leül).*

Örömmel, mert biz' az erős futás,
A mig elértem házadig, no meg
Az izgalom ugyancsak meggyötörték.

Antonio

Dehát mi történt? Hallgatom, beszélj!

Livia

Szörnyü eset s te benned is bizonnyal
A hallatára felforr majd a vér,
Ha megtudod, hogy én, a védtelen,

Az elhagyott nő mennyit szenvedek
Egy támadó bolondnak ostromától
Több napja már!

Antonio (*részvétellel*).

Ki az a nyomorult?
Nevezd meg őt!

Livia

Leonet ismered?

Antonio

Leonet? (*keresve*). Ah, tudom, jól ismerem!
Leone, Cosimo derék fia,
A ki, hozzád közel, a birtokán
Gazdálkodik és szabad idejét
A tudománynak, könyvnek szenteli!

Livia

Miket beszélsz? Hogy tudománynak élne
Leone? Furcsa tudomány lehet,
A melynek utja asszonycsábítás!

Antonio

Leone? (*nevetve*). Ah, kizártnak tartom ezt!
Hisz oly szerény és jámbor a fiu!

Livia

Leone jámbor? Rosszul ismered!
Testében ördög vére kavarg,

Erkölcse romlott, a tisztos leány
Kitér előle, mint a vész elől,
A férjes asszony is kerüli őt!
Hitvány kéjencz Leone, semmi más!

Antonio

Ez meglepő, valóban meglepő!

Livia

Már több hete, hogy engem szüntelen
A szerelmével kerget, ostromol,
De czélt nem ér, könnyelmű nem vagyok —
És védtelen bár, özvegy, elhagyott, —
Erényemet tisztán megőrzöm én.
Ha házasságról szólna, úgy talán
Feléje hajlott volna már a szívem,
De így? Valóban, szégyélem, uram,
Elmondani Leone célzatát,
És hogy minap mit tett a vakmerő!
Egy estelen csak általköltözött
A Rózsavárba s küszöböm előtt
Tölti az éjszakát, megesküdván,
Hogy el nem mozdul addig, a míg én
A nyoszolámba be nem fogadom.

Antonio

Mily vakmerő! Ki hitte volna ezt?

Livia

Ma végre menekülnöm sikerült,
Segítve régi hű cselédem által;
Egy kötélletrán, éjnek idején,
Az ablakon kimásztam! Istenem,
Saját lakomból lopva szöktem így!

Antonio

Urnőm, ne félj! Megtorlom én magam
E szörnyü szégyent és torkára forr
Leone urnak bűne, légy nyugodt!
Ötödmagammal majd hajnal felé
Megszállom én a büszke Rózsavárt
S Leonet elfogom!

Livia

Kedves uram,
Milyen adósod néked Livia!

Antonio

Csak azt teszem, a mit minden lovag
Megtesz a nőnek, kit megvédni kész.
De addig is hajlékom a tied,
Vonulj meg itt s vedd otthonod gyanánt.

Livia *(kezet fog Antonióval).*

Hálás leszek örökké! Ime már

Oly otthonosnak érzem itt magam!

(Szünet.)

A hitvesed aludni tért, ugye?

Antonio (szórakozottan).

A nőm? Igen — — (Szünet.)

Livia

Miről gondolkozol?

Antonio

Eszembe jut, mikor megérkezel,
Nevetve mondtad: másnak képzeléd
E ház urát! Miképen értsem ezt?

Livia

Ó Istenem — oly semmiség vala — —

Antonio

De mégis —

Livia (nevetve).

Tudd meg, ezt gondoltam én:
Kissé öreg s unalmas vagy te már, —
De tévedék s ez kellemes nagyon,
Bevallom bátran, így csalódní meg.

Antonio

Öreg vagyok s unalmas is? Talán
Unalmas, — ezt nem tudhatom, de még

Őreg, Istennek hála, nem vagyok!
Miért gondoltad ezt?

Livia

Mert hire jár,
Hogy te volnál a férjek mintaképe,
Antonio, s az ilyen mintaférj
Őreg avagy unalmas rendszerint, —
Vagy mindakettő! Jól esik nekem
Látnom, hogy vannak még kivételek...

Antonio

Nos, elhiszem, de kérlek egyre most,
Add engedelmed, kedves asszonyom,
Hogy félrevonjam lenge fátyolod
S gyönyört találjak végre szépségedben!

Livia

Ha minden áron akarod — legyen!

Antonio (*hátrahajtja Livia fátyolát, majd a legnagyobb csodálattal hátralép s a homlokához kap).*

Mily látomány! Megcsal talán szemem?
Vagy hirtelen meghibbant az eszem,
Vagy ébren is még folyton álmodom?

Livia

Mi lelt, Antonio?

Antonio (*tágranyilt szemekkel közelebb jön*).

Nem érthetem!

Kit lát szemem? Valóban Livia?

Livia

Ki is lehetnék más, mint jómagam?

Antonio

Való igaz, de mégis — (*Csodálkozva.*) Livia!

Livia

Nem értelek, tünődve mit beszélsz

S miért ámulsz el ugy, Antonio?

Arczom, remélem, nem a legrutabb — —

Antonio

Ilyet ne mondj, de kissé nehezen

Eszmél agyam, melyet e látomány

Csodás erővel ime megzavart — —

A hitvesem, ki itt előtttem áll,

S hinne kell mégis, hogy ő Livia,

A Rózsavárnak híres asszonya!

Mi a való?

Livia

E tévedés, uram,

Hivságomat fokozza, tudva lévén,

Hogy messze földön legszebb Mária.

Antonio

És furcsa, lám! A mint így jobban és
Figyelmesebben nézem arcodat,
Látom, milyen nagy mégis köztetek
S mily szembeötlő a különbözés!
Orrocskád, teszem, hajlott, római,
Mig Máriaé tömpe és pisze,
Az ajka bágyadt, — tied, Livia,
Ha hallgat is, beszél és ingerel,
És — hogy is mondjam? — folyton csókra áll!

Livia

Már megbocsáss...

Antonio

Aztán alaktok is
Külömböző s aligha tévedek,
Mondván, mikép egy fejjel vagy nagyobb,
Mint Mária, — tisztára látom mindezt!

Livia (csábítóan).

És a szemem?

Antonio (egész közel lép Liviához s mélyen a szemébe néz; ittasan).

Az éjszak csillaga
Sem ragyogóbb, — a fénye megvakít!

(Mégfogja Livia két kezét.)

Szegény Leonet most már értem én is...!

Livia

Leonet szánod, nem szánsz engemet?

Antonio

Sajnálni téged? Szólj, ugyan miért?

Livia

Tán azt hiszed, hogy tüzzel telt szemem,
A melynek fénye mindenkit vakít,
Hogy ez az ajk, hiszen te mondtad éppen,
Felingerel és folyton csókra áll, —
Hogy ifju testem is, melyet az Isten
Édes gyönyörre, csókra alkotott,
Azért, mert özvegységre kárhozott,
Többé nem él, nem izzik, nem kíván?

Antonio (*melegen*).

De! Értem ezt! Ha van tündéri asszony,
Ki szerelemre termett, ugy magad
Vagy az csodás, szépséges Liviám!
Mily boldogságban volna része annak,
Kit szivedre méltónak tartanál!

Livia (*sóhajtván*).

Az ilyen férfit, ah, még nem találtam — —

Antonio

Ugy gondolod?

Livia

Tudom, Antonio!

Antonio

Nem ismersz hát még akkor engemet!

Livia

Antonio! Mi az? Hisz házas vagy!

Antonio

Csak ezt ne említsd! Lásd, mi férfiak,
Sorunk akármilyenek előtt
Mindig leginkább férfiak vagyunk!
Házas, avagy nem, hidd el, egyre megy.
Természetünknek nem parancsol senki,
Se pap, se törvény, — még az Ég se tán!
Ha nem kívánná így a Sors maga,
Megóvta volna szívem, melybe mostan
Oly izzó érzés, oly emésztő vágy
Honol, melyet eddig nem ismerék!

(Liviához lép és átkarolja a derekát.)

Tüzes szemednek fénye megigézett
S az ajkad édes csókra ingerel!

(Szenvedélyesen megcsókolja.)

Livia *(kaczéran).*

Ne folytasd, kérlek! Nincs elég erőm,
Hogy ellentálljak eme lány szavadnak,
Elfog a mámor, — érzem, szédülök!

Antonio *(szenvedélyesen).*

Ó édes mámor, bűvös szédülés!

Rövid az élet s az idő kevés!

E pillanat mienk, én kedvesem,

És vissza nem tér, soha, sohasem!

(Magához szorítja Liviát, a ki szerelmesen átengedi magát Antonio ölelésének, mindketten gyorsan balra el; rövid szünet).

Felice hangja *(a kert felől).*

Egy szóra még!

Mária hangja *(a kert felől).*

Segítség!

Felice hangja *(a kert felől).*

Ó, ne félj!

Mária hangja *(a kert felől).*

Hagyj el, Felice, hagyj el végre, végre!

Kérlek, ne bánts!

Felice hangja *(a kert felől).*

Követlek, Mária!

Mária *(izgatottan, kimerülten jön a kert felől s a lépcsőkön felérve, tántorogva és lihegve megáll).*

Istennek hála! Nem birom tovább!
(*Néhány lépést tesz a jobboldali ajtó felé.*)
Antonio! Antonio!

Felice (*sietve követi Máriát s épen akkor éri el, mikor az jobbra be akar nyitni.*)

Megállj! (*Elkapja a kezét.*)

Mária

Felice! Irgalom! Ne bánts! Maradj!
Mi lehetetlen, én tőlem ne kérd!
Nyugodt valék és boldog, mielőtt
Te rám találtál és szegény szívemet
Megostromolva mult emlékivel
Feldultad keblem békés rejtekéit!
Szemem tükreből, mely sohsem hazug,
Kiolvashattad szenvedésemet,
És a helyett, hogy véled ridegen
S haragra gyulva bántam volna el
Erkölc szerint, mint illenék s a mint
A férjes nőnek szent kötelme is,
Én gyöngé voltam, meghallgattalak,
És fájdalom, bevallám botorul
Neked, hogy nem vagy most se közönyös
Az én szívemnek, hódító vitéz.
Még mit kívánsz? Egykor, lehet, talán
Szerettelek, de ma — bűn volna ez!
Lásd, mit te akkor bennem tisztelél:
A tisztaság, — az bennem ma is él!

Felice

Okos beszéddel rajtam nem segítesz!
Csak régi jog, mit máma kérek itt,
Egy élet üdvét elvesztettem régen,
A melyről vágyban égve álmodék:
Ez éjszakáról, dehogy mondok le!
(*Lágyan.*)

Légy az enyém!

Mária

Soha!

Felice

Én Máriám,
Gondold meg jól előbb, a mit beszélsz!
A mit esengve kértem, koldulék,
Bár követelni volna száz jogom:
(*Erővel.*)

Add meg magad, add meg szived szerint!

Mária

Hagyj el Felice! A hajnal közeleg, —
Még itt találnak, — bucsuzzunk tehát!
(*Kezet nyújt neki.*)

Felice (*sötétén*).

Nem könnyörülsz hát rajtam, Mária?

Mária *(egyszerűen).*

Távozz, ha mondom, ég legyen veled!
(Ujból kezét nyújtja neki.)

Felice *(daczosan).*

Nem engedek! Ha esdeklő szavam
 Visszhangra nem talál, — parancsolok!
 Sorod az én hatalmam dönti el,
 Mit megtagadtál, elnyeri erőm!
(Hozzálép.)

Mária *(kiáltva).*

Felice, mit merészelsz! Istenem!

Felice *(Máriára veti magát s karjaiba akarja zárni).*

Mária *(küzd Felicével, majd kirántja ellenfelének kardját a hüvelyből, kiszabadítja magát s a fegyver hegyét remegve, de büszkén és diadalmasan Felice mellének szegezi).*

Felice *(hátrálva).* [vagyok,
 Vagy úgy? *(Szünet.)* A gyöngébb, látom, én
 De nem kérek kegyelmet tőled, nem...!
 Vedd életem — nem kell te nélküled!

Mária *(lehajtja a kardot).*

Nem kell nekem, Felice, életed!
 Távozz s az Ég kísérje utadat...

Felice *(lehajtja a fejét és menni készül ; majd visszafordul, megáll s békítőleg tekint Máriára)*

Mária

Felejts, Felice, s majd beforr sebed.
De bucsuzásul ezt mondom neked :
Törékeny, gyöngé bár a női nem,
A férfi nem bír vele sohasem
S győzelmet úgy arat csak nyers erő,
Ha önszántából meghódol a nő!

Felice

Bölcsekedésed immár hasztalan, —
A fegyver ott, a te kezében van!...

Mária *(megérti Felice célzását s a kardot a kert felé messze eldobva magától, karjait keresztbe veti s végignézi Felicén ; szünet).*

Felice *(pillanatig habozva áll, majd lemondóan)*
Csatát vesztettem... Vége. Ég veled!
(Gyorsan a kert felé el.)

Mária *(utánanéz a távozó Felicének, majd pár lépést tesz a kert felé s figyel a sötétbe; aztán visszafordul, magában).*

Nemes Felice, — szánom sorsodat — —
(Kis szünet után, ábrándosan.)

Antonio! — — Csak visszatérne már!

Ugy vágyom én utána, mint soha
S nem oszthatom meg véle nyoszolyám...
(*Lassú léptekkel a baloldali ajtó irányába indul.*)

Antonio (*sietve jön jobbról s Máriát megpillantva; zavartan rábámul*).

Mária (*visszafordul; ijedten*).

Felice!

Antonio (*halkan*).

Livia...

Mária (*szünet után, meglepetve*).

Antonio!

Te itt? Az esküvőről jössz tehát
S megjártad már Bologna városát?

Antonio

Beszéded érthetetlen s megzavarsz,
Én hitvesem! Tán most is álmodol?

Mária

Nem hunytam én le még ma a szemem...

Antonio

Felice volt, kit említél imént,
Első szerelmed! Féltékeny legyek
Reá, ki régen elhalt már, csatában?

Mária

Felice nem halt meg, Antonio!
Felice él!

Antonio (*hitetlenül*).

Ugyan!

Mária

Itt volt ma ő,
Pár percze csak, hogy tőlem távozott.

Antonio (*meghökkenve*).

Tréfálsz, remélem, mert, ha ez igaz,
Való az is, hogy én ma itt — — De nem!
Ez nem lehet s én is csak álmodék!

Mária

Te is? Mi bánt, szerette Tonióm?

Antonio (*kitérőleg*).

De semmi — —

Mária (*Antonio elé lép*).

Mért áltatsz, Antonio!
Kerülöd, érzem, a tekintetem,
Minthogyha nagy titok vagy vétkezés
Nyomná a lelked. Aggaszt igazán...

Antonio (*m. f.*).

Ne faggass, Mária! Titokzatos
Erőknek voltunk ép a rabjai,
A kik játékot üztek mindkettőnkkel.

Mária

Veled mi történt? Mondd el, jó uram,
Én, ki megosztám minden bánatod,
Ki társa voltam örömdnek is,
Elvárhatom, hogy minden titkodat
Előttem nyiltan, őszintén kitárod!

Antonio (*megragadja Mária kezét*).

Hű párom voltál, ámde, fájdalom,
Méltó te hozzád nem vagyok ma már...

Mária

Nagy ég! Mi történt? Rémületbe ejtesz!
Most már parancsolom, rögtön beszélj!
Mondd el, mi nyomja lelkedet, uram!

Antonio (*rövid habozás után*).

Tudd meg tehát! Én — én — megcsaltalak!

Mária (*felkiált*).

Antonio, ez nem lehet, nem, nem!
Mondd, hogy hazudsz, — én el nem hihetem!

Antonio

Mondhatnám bár, hogy nem igaz! De nem!
Megtörtént, vagy talán csak álmodám?
Aludtam, ezt tudom, de hirtelen
Felébredék, s látván, hogy fekhelyed
Üres, felugrék és kerestelek.
A hogy belépek, itt felém siet
Egy nő, kit hosszú gyászfátyol takar
S nevét megmondja rögtön: Livia.

Mária

Lédér szomszédnőnk? Ez csinos dolog!

Antonio

Oly szende volt s ártatlan, mint a szüz.
Panaszkodott, egy vakmerő fiu
Saját várából hogy küldözé,
Kéjencz módjára ostromolva őt.
Ezért esengett hizelegve nálam
Egy északára csak vendégjogért.

Mária

Könnyelmű ember! Te meghallgatád?

Antonio

Oly szépen kért, meg nem tagadhatám!
A mint levettem sűrű fátyolát
Vonásiról —

Mária

Magad tevéd meg ezt?

Antonio

Saját kezemmel, s hogy leleplezém, —
Csodás eset. — te voltál, Mária!

Mária

Hogyan lehettem én, Antonio?

Antonio

Vagy tán a másod, úgy lehet, ki tudja —
Büvös varázs és kábulat fog el,
Hogy mit teszek, azontul nem tudom, —
És mámoromban, kéjgyönyörben aztán
A hűségemről megfeledkezém...

Mária (*indulatosan*).

Hol van a nő?

Antonio

Hiába keresed, —

Magam se láttam, merre tűnhetett!

Mária

Boldogtalan te, hiu férfisziv!
A hűségedben sohse bíztam én
Tulságosan, a mint azt jól tudod, —
De hogy ily könnyen elbánik veled

Az első nő, — ez fáj Antonio,
S olyan sebet ütöttél szivemen,
A melyre gyógyirt sehol nem találok...

Antonio

Bocsáss meg, édes! Bűnöm nagy, tudom!
De mégis van rá mentség, Mária!
Képmásod volt —!

Mária

Nem hallgatom tovább!
Ha képmásam volt Liviád, ugyan
Mért vétkezél, hisz itt valék magam!

Antonio

Belátom én, hogy mentségem silány
És meg nem áll. De mégis: Mária,
Bocsáss meg énnekem!

Mária (*elfordulva*).

Neked? Soha!

Menj Liviához! Az övé szived!
(*Könnyezve és indulatosan a kép ellen fordul.*)
Te tetted ezt velünk, te csalfa kép!
Maradtál volna a sötétbe lent!
Minek czipeltünk téged napvilágra?
A legsötétebb zugba vissza, hol
Az arczodat por és pizok lepi!

Csalárd eszeddel ott az egerek
S férgek között játékid üzheted!

De mégse! Inkább semmisülj meg itt!

(Felemeli Antonio lantját a földről s azzal a kép felé akar sujtani, ebben a pillanatban a kép függönye két oldalt széjjel nyílik, Mária elejti a lantot.)

Kép *(védekezve kezét Mária felé tartja).*

Ne bánts, hálátlan, mit merészkedel?
Mi bűnömet torlod meg rajtam így?

Mária

Te törted össze boldogságomat!

Kép

Kiváncsi voltál, tudni akarád,
Hogy ki erősebb kettőtök közül!
Most már tudod, a győzelem tied, —
Te vagy erősebb, bájos Mária!
Ha jól esik, törj össze sebtiben!
De bár üres lesz majdan e keret,
Te meg nem semmisítesz engemet!
Mert voltam és vagyok, mindig leszek,
Való helyébe én semmit teszek, —
S a semmiből, ha akarom, lehet
Ismét valóság. — Ez a — — képzelet!

Mária

Ó kép! Hatalmad, hogyha ekkora,
Add vissza vesztett boldogságomat!

Kép

Hát elfeledve már az egyezésünk
S feltételem, melyhez kötém magam,
Mikor kérelmeteknek engedék
S hűségi próbát tettem veletek?

Mária

Ugyan, miről beszélsz?

Antonio

Miféle volt

Feltételed tehát?

Kép

Megmondom im:

Feltételem volt, hogy, ki győzni fog,
A másik félnek szivből megbocsát!

Antonio

Igaz, igaz! Így szólt ígéretünk!

Kép (*Máriához*).

Te már talán nem is gondolsz reá?

Mária (*halkan*).

De, gondolok...

Antonio (*sok bensőséggel Máriához*).

Bocsáss meg hát nekem!

Mária (*rövid habozás után homlokát csókra nyújtja Antoniónak*).

Antonio!

Antonio (*megcsókolja Máriát*).

Imádott Máriám!

Mária (*szomorúan*).

A boldogságunk visszatér-e még?

Kép (*titokzatosan*).

Jövő: jövő, a múlt csak múlt legyen, —

Lesz a mi lesz, volt a mi volt: jelen!

(*A függöny a kép előtt összecsukódik. Antonio és Mária eleresztik egymást, homlokukhoz kapnak, aztán egyszerre megkönnyebbülten, mosolyogva tekintenek egymásra. A tenger fölött megjelenik a hajnali pír, majd egészen kivirrad; a fáklyák előbb kialudtak.*)

Antonio (*szünet után, derűsen*).

Nos ébren vagy már?

Mária (*jókedvűen*).

Ép most ébredék,

Antonio s gyönyörrel látom máris

A virradatnak rózsaszín tűzét — —

Hisz rendszerint oly késve ébredünk!

Antonio

Való igaz, e hajnal oly csodás,
A lég oly tiszta, hűs és illatos!
Minden ragyog! S tekints a kertre itt,
Mily friss, üde...

Mária

És ott, a tengeren
Ezernyi hullám visszatükrözi
A nap sugarait!

Antonio

S a kis madár
Legszebb dalát csattogja vidosan...

Mária (*elragadtatással*).

Oly szép az élet, érzed-e, uram?

Antonio (*Mária szemébe mélyedve*).

Enyém a legszebb, míg ily napja van!
(*Szeretettel átkarolja Máriát, mindketten, a természetben gyönyörködve, halkán suttogva, a kert felé indulnak.*)

Függöny.

Ugyane szerzőtől megjelentek
a **Franklin-Társulat** kiadásában
Budapesten :

TŰZPRÓBA

Regény. Hatodik kiadás

TŰZKERESZT

Regény. Ötödik kiadás

EGYMÁS KÖZT

Elbeszélések. Második kiadás

ÉVA KIS KEZE

Regény

ENYÉM VAGY!

Regény. Ötödik kiadás

CICISBEO

Regény

BOLDOGSÁG

Színjáték négy felvonásban

TŰZPRÓBA

Színmű öt felvonásban